

Lieta Nr.C30292615
CA-0245/6, 2017.g.

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2017.gada 24.janvārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Dz. Zvaigznekalna-Žagare
tiesnese M.Zelmene
tiesnese L.Grauda
ar sekretāri I.Pelēkzirni,

piedaloties VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets”, /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Inetai Kroderei, SIA „TV NET” pilnvarotajiem pārstāvjiem /pers. E/ un zvērinātai advokātei Lindai Bīriņai,

atklātā tiesas sēdē, Rīgā, Brīvības bulvārī 34, izskatīja civillietu VSIA „Latvijas Nacionālā opera” (nosaukums mainīts uz VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets”), /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ prasībā pret SIA „TV NET” par atvainošanos un morālā kaitējuma atlīdzināšanu par goda un cieņas aizskaršanu sakarā ar SIA „TV NET” apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 10.marta spriedumu un

konstatēja

2014.gada 7.novembrī VSIA „Latvijas Nacionālā opera” (turpmāk arī – Opera), /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā cēla prasību pret SIA „TV NET” par atvainošanos un morālā kaitējuma atlīdzināšanu par goda un cieņas aizskaršanu, kurā, pamatojoties uz Satversmes 95., 116.pantu, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību konvencijas 10.panta otro daļu, likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta piekto daļu, 21.panta pirmo daļu, Latvijas Nacionālās operas likuma 4.panta 5.punktu, Civillikuma 1635.panta pirmo daļu, 2352.¹ panta trešo daļu, lūdza: uzlikt SIA „TV NET” pienākumu publicēt atvainošanos par SIA „Latvijas Nacionālā opera”, /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ goda un cieņas aizskaršanu interneta portāla www.tvnet.lv sadaļas „Viedokļi” rubrikā „TVNET komentārs”; piedzīt mantisko kompensāciju par goda un cieņas aizskaršanu 129 873 *euro* VSIA „Latvijas Nacionālā opera” un 1 *euro* katram prasītājam; piedzīt VSIA „Latvijas Nacionālā opera” labā tiesāšanās izdevumus, t.sk. valsts nodevu 2 824,94 *euro* un ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai, bet pārējo prasītāju labā piedzīt tiesāšanās

izdevumus, t.sk. valsts nodevu 71,14 *euro* un ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai.

Prasības pieteikumā norādīts, ka SIA „TV NET” 2014.gada 4.augustā interneta portālā www.tvnet.lv publicēja rakstu ar nosaukumu „Kā Latvijas Nacionālā opera kļuva par Putina galma publisko namu”, kurā žurnālists, kas raksta ar pseidonīmu Oliverš Everts, nepieļaujami rupji un aizskaroši vērsās pret VSIA „Latvijas Nacionālā opera” vadību par Operas telpu izīrēšanu Igora Krutoja privāta pasākuma rīkošanai 2014.gada 29.jūlijā.

Rakstā ietverts šāds teksts: „Tas ir Krievijas mūsdienu monarha Putina galms, kas katru vasaru pulcējas Jūrmalā (ar ZZS politiķa Trukšņa ielūgumu un atbalstu), un šogad viņiem izdevās arī apgānīt un pazemot mūsu kultūras lepnumu Nacionālo operu, uz vienu nakti padarot to par mūslaiku Hitlera un Staļina mantinieka Putina galma publisko namu.

Ar Nacionālās apvienības atbalstu ieceltā LNO valde ar Zigmaru Liepiņu vadībā atdevās Kremļa un Putina lakstīgalu diriģentam un patronam Krutojam, kā arī viņa viesiem par 129 tūkstošiem eiro. Atdevās ciniski un Latvijas nodokļu maksātājus pazemojoši. Jo ar naudu, ko LNO maksājam mēs, esot par maz valdes ambīciju īstenošanai un tāpēc Operas zāle bija jāpadara par Kremļa bordeli, kurā tusēt bija ļauts kaismīgākajiem putinasosiem (Putina sūkātajiem) ne tikai no Krievijas, bet arī vismaz pāris uzticamākajiem Putina rokaspuišiem no Latvijas – Šleseram ar savu sievu un Ušakovam ar savu sekretāri. Zigmarš Liepiņš, Daina Markova un Inese Eglīte (LNO valde) atdevās Kremļa galmam Toma Džonsa mūzikas pavadībā un uz krēsliem dejojošu krievu solistu klātbūtnē, atdevās zem galdiem, kas bija klāti ar Putina virtuvē pagatavotiem siltiem astonkāja salātiem, kraukšķīgiem kalmāriem, sutinātām zandarta filejām ar seleriju biežputru baltvīna mērcē, grilētu Jaunzēlandes jēru un Andalūzijas gaspačo ar omāriem. Turklāt šie galdi bija speciāli ienesti opernama parterā un beletāžā, kur parasti notiek skatīšanās uz skatuvi, nevis uz omāriem un jēra fileju.”

2014.gada 22.augustā prasītāju pārstāve nosūtīja atbildētājam pretenziju, lūdza atvainoties un atlīdzināt morālo kaitējumu. 2014.gada 22.septembrī saņemta atbildētājas vēstule, ka prasītāju gods un cieņa nav aizskarts, jo rakstā izteiktais viedoklis par Operas ēkas izīrēšanu nav rupjš un aizskarošs, raksts publicēts sadaļā „Viedokļi”, tā autors nav atbildētājas darbinieks.

Publicējot minētos izteikumus, atbildētāja aizskāra prasītāju Satversmes 95.pantā nostiprinātās tiesības uz goda un cieņas aizsardzību un likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta piekto daļu, kas aizliedz publicēt informāciju, kura aizskar fizisko un juridisko personu godu un cieņu un ceļ neslavu.

Rakstā Operas telpu izīrēšana tiek salīdzināta ar intīma rakstura pakalpojumu sniegšanu – orgiju, kuras laikā Operas vadība „apkalpoja” Igoru Krutoju un viņa viesus. Izmantojot rupjus un aizskarošus izteikumus, autors lasītājam dod tiešu mājienu, ka /pers. A/, /pers. D/ un /pers. B/ konkrētajā situācijā būtu uzskatāmi par prostitutām. Tas aizskar prasītāju godu un cieņu, jo raksts ietver rupju personisku apvainojumu, kas mazina prasītāju sabiedrisko novērtējumu, ir pretrunā ar sabiedrības morāles normām un ir klaji aizskarošs.

Raksta publicēšana sadaļā „Viedokļi” neatbrīvo no atbildības, jo tiesības uz vārda brīvību, t.sk. brīvi izplatīt informāciju un paust viedokļus, nav absolūtas, jo saskaņā ar Satversmes 116.pantu un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību konvencijas 10.panta otro daļu tās var tikt ierobežotas, lai aizsargātu personas godu un cieņu.

Latvijas judikatūrā un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) spriedumos ir atzīts, ka viedoklis var aizskart personas godu un cieņu, ja ir bijis rupjš vai nesamērīgi aizskarošs. ECT tiesu praksē atzīts, ka, lai sniegtu asu un negatīvu personas vērtējumu, ir jāpastāv zināmam pamatam, un viedoklis var būt nesamērīgi aizskarošs, jo īpaši tad, ja tam trūkst jebkādas faktiskās bāzes. Attiecībā uz viedokļiem vai kritiku, kas ir izteikta asā un spēcīgā formā, ECT ir uzsvērusi, ka vārda brīvība aizsargā ne tikai informācijas saturu, bet arī formu, kādā tā pausta, taču viedoklis principā nedrīkst būt izteikts rupjā veidā.

Rakstā apgalvotajam, ka Operas telpu izīrēšana Igora Krutoja privāta pasākuma rīkošanai nav no Kremļa ietekmes brīvs pasākums, bet ir politiskā provokācija, nav faktiskās bāzes. Opera bauda augstu prestiža līmeni Latvijā, visiem rakstā minētajiem valdes locekļiem ir laba reputācija, 2002.gadā /pers. A/ apbalvots ar IV šķiras Triju Zvaigžņu ordeni.

Apgalvojums, ka raksta autors nav atbildētājas darbinieks, neiztur kritiku. Publicējot rakstu, atbildētāja ir atbildīga par prasītāju goda un cieņas aizskārumu, un nav nozīmes, kāda veida tiesiskās attiecības pastāv vai pastāvēja starp atbildētāju un autoru. Raksts sākotnēji publicēts sadaļas „Viedokļi” rubrikā „TVNET komentārs”, kas liecina, ka atbildētāja rakstu pozicionēja kā savu un uzņēmās atbildību par tā saturu.

Saskaņā ar likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 21.panta pirmo daļu prasītāji ir tiesīgi prasīt atbildētājas atvainošanos par goda un cieņas aizskaršanu, publicējot paziņojumu par atvainošanos tādā pašā šriftā atbildētājas interneta portāla sadaļas „Viedokļi” rubrikā „TVNET komentārs”.

Nosakot mantisko kompensāciju par goda un cieņas nepamatotu aizskaršanu, piespriežamajai summai jāizpilda taisnīguma, prevencijas un samierināšanas funkcija.

Portāls www.tvnet.lv ir populārs Latvijā, bet Opera ir nacionālas nozīmes valsts kultūras institūcija ar pasaules atzinību un augstu māksliniecisko novērtējumu. Nosakot prasības summu 1 *euro*, /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ uzsver, ka kompensācijas apmērs ir viņu personīgā iniciatīva, kas balstās dispozitivitātes principā, raksta publicēšana visvairāk kaitēja Operai, kurai piedzenama lielākā daļa.

Aizskārums smagumu pret /pers. A/ pastiprina apstākļi, ka atbildētāja jau agrāk izplatīja viņa godu un cieņu aizskarošu informāciju, 2014.gada 18.martā publicējot rakstu ar nosaukumu „Rinkēvič, lūdzu, nedod Putina galmam vīzas”, kurā apzināti aizskāra /pers. A/ godu un cieņu.

2015.gada 12.februārī SIA „TV NET” tiesā iesniedza paskaidrojumus, kuros prasību neatzīst. Atbildētāja citē Civillikuma 2352.¹ pantu un atsaucas uz judikatūru par tā piemērošanu, izspriežot lietas par goda un cieņas aizskārumu, ka vispirms nepieciešams konstatēt, vai publicētā informācija ir ziņas vai viedoklis, jo tikai ziņas jeb fakti ir pakļaujami patiesības pārbaudei un to pastāvēšana var tikt pierādīta (*sk. Senāta 2009.gada 25.novembra spriedumu lietā Nr. SKC-276, 2011.gada 9.februāra spriedumu lietā Nr. SKC-60, 2011.gada 5.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-209*).

Personas goda un cieņas aizsardzības garantija ietverta Satversmes 95.pantā, atbildība Civillikuma 2352.¹ pantā, bet Satversmes 100.pantā noteikta tiesība uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra ir aizliegta.

Attiecībā uz ziņu un faktu izplatīšanu vispārējais princips ir, ka ziņai un faktam ir

jāatbilst patiesībai. Fakti ir pakļaujami patiesības pārbaudei un to pastāvēšana var tikt pierādīta. Viedoklis nav pakļaujams patiesības pārbaudei un atspoguļo personas subjektīvu vērtējumu par kādu personu, tās darbību vai notikumu. Tādēļ tas nevar būt ne patiess, ne nepatiess, lai arī cik nepieņemams tas kādam neliktos. Tā kā viedokļa atbilstību patiesībai pierādīt nav iespējams, šāda prasība jau pati par sevi tiks vērtēta kā vārda brīvības pārkāpums (*Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību 8., 9.lpp.*). Judikatūrā atzīts, ka, izskatot prasību par goda un cieņu aizskarošu ziņu, kas publicētas presē, atsaukšanu, tiesa nevar aprobežoties tikai ar atsevišķu frāžu vērtēšanu, bet jāvērtē raksts kopumā un situācija, kādā raksts tapis (*sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2009.gada 25.novembra spriedums lietā Nr. SKC-276*).

Citējot Latvijas Nacionālās operas likuma 3. un 4.pantu, atbildētāja norāda: ka tie noteic Latvijas Nacionālās operas (turpmāk arī – LNO) īpašu statusu valsts kultūras jomā; pasākumi, kuri tiek rīkoti ar LNO vārdu, ir augstas raudzes kultūras pasākumi; valsts iedzīvotājiem LNO asociējas ar vietu, kurā var pieredzēt nacionālā līmeņa operas un baleta izrādes un tiek radīta valsts kultūras vēsture; Latvija pasaulē ir slavēta ar operdziedātājiem, kuri tiek saistīti ar Nacionālo operu; Nacionālās operas interneta vietnē www.opera.lv norādīts par tās kultūrvēsturisko statusu u.c., piem., „LNO ir mūsdienīgs, dinamisks, starptautiski konkurētspējīgs kultūras centrs, kas: [...] ir viens no nacionālās suverenitātes simboliem, [...] ir vienīgais operteātris valstī, kas nodrošina operas un baleta žanra izrāžu izpildījumu; [...]”; Latvijas Nacionālās operas finanšu līdzekļi tiek veidoti arī no nodokļu maksātāju naudas (Latvijas Nacionālās operas likuma 13.panta 1.punkts); ziņa „Krutojs ziedojis operai, lai tā piekristu nestandarta īres līgumam” publicēta interneta vietnē www.leta.lv 2014.gada 2.augustā, tajā teikts, ka saistībā ar Krutoja dzimšanas dienas svinībām VSIA „Latvijas Nacionālā opera” ir noslēgusi nestandarta līgumu, un „„Jaunā vilņa” organizatora Igora Krutoja ziedojums operai 120 000 eiro vērtībā bijusi Latvijas Nacionālās operas (LNO) vadītāja Zigmara Liepiņa iniciatīva, aģentūrai LETA apstiprināja Liepiņš”, kā arī „Kultūras ministre Dace Melbārde (VL-TB/LNNK) stāstīja, ka apsvēta iespēja lauzt Liepiņa noslēgto līgumu [...]”; 2014.gada pavasarī un vasarā pasaulē aktualizējās politiskie notikumi saistībā ar Krievijas Federāciju un Krimas krīzi, kurā Latvijas Republika ieņēma kopējo Eiropas Savienības nostāju attiecībā ar Krievijas Federāciju.

Tiesību normas, pašas LNO sludinātais statuss un sabiedrībā pieņemtais viedoklis par to uzliek VSIA „Latvijas Nacionālā opera” vadībai pienākumu rūpēties par LNO saglabāšanu kultūras jomā. Minētā Krievijas Federācijas pilsoņa dzimšanas dienas svinības operas ēkā nav savienojamas ar tiesību normās un sabiedrības acīs izvirzītajiem LNO standartiem, to neattaisno tas, ka „[...] ziedojuma izlietojums būs saistīts ar operas attīstībai un saimniecībai paredzēto līdzekļu pastāvīgā trūkuma kompensēšanu” (*Zigmārs Liepiņš, Leta, 2014.gada 2.augusts*), jo LNO sev izvirza daudz augstākus standartus par vienkārši telpu iznomātāju; valstī uzņēmumi cieš finansiāli pret Krieviju noteikto sankciju dēļ, bet respektē valsts nostāju augstāk par ekonomisko labumu.

Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 12.septembra spriedumā lietā Nr. SKC-482/2012 norādīts, ka „[9.2] Noskaidrojot Satversmes 100. un 113.pantā ietverto tiesību tvērumu, piemērojams Konvencijas 10.pants, kas noteic tiesības uz jaunradi un izteiksmes brīvību. Saskaņā ar minēto tiesību normu ikvienam ir tiesības brīvi paust savus uzskatus. Šīs tiesības ietver uzskatu brīvību un tiesības

netraucēti saņemt un izplatīt informāciju un idejas bez iejaukšanās no sabiedrisko institūciju puses un neatkarīgi no valsts robežām [..].

Interpretējot Konvencijas 10.pantu, ECT secinājusi, ka jaunrades brīvība izriet no uzskatu paušanas brīvības. Šī brīvība ietver tiesības netraucēti izplatīt informāciju un idejas, kas nodrošina visu veidu ideju, kultūru, politiskas un sabiedrībai nozīmīgas informācijas apmaiņu [..] (sk. ECT 2005.gada 29.marta spriedumu lietā *Alinak v. Turkey*, ECT 2007.gada 22.oktobra spriedumu lietā *Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v. France*). ECT 1976.gada 7.decembra spriedumā lietā *Handyside v. The United Kingdom* atzinusi, ka Konvencijas 10.pantā noteiktās tiesības brīvi paust savus uzskatus attiecas arī uz tādām idejām un informāciju, kas aizvairo, šokē vai kaitina [..]. Konvencijas 10.pants aizsargā arī izteiksmes formu (sk. ECT 1999.gada 8.jūlija spriedumu lietā *Karotas v. Turkey*).

SIA „TV NET” neuzskata, ka ar epitetiem bagātais viedoklis (raksts) ir rupjš un aizskarošs. Prasībā norādītajam par pastiprinošo apstākli nav pamata, jo tiek vērtēts konkrēts raksts.

Nekorekta ir tikai SIA „TV NET” kā atbildētāja norādīšana, jo Civillikuma 2352.¹ panta komentāros teikts, ka „papildus tiesai būtu, piemēram, jānovērtē godu un cieņu aizskarošo ziņu izplatītāja vainas pakāpe, it sevišķi, ja informācijas sagatavotājs un izplatītājs ir citas personas” (*Latvijas Republikas Civillikuma komentāri, Saistību tiesības (1401. - 2400.p.) Otrais izdevums, Prof.K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā*). SIA „TV NET” ir informācijas (viedokļa) izplatītājs, nevis sagatavotājs (autors). Ja atbildētājs ir tikai SIA „TV NET”, tiks pārkāpta Civillikuma 2352.¹ panta trešā daļa, kas noteic, *ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu [..], tad viņam jādod atlīdzība (mantiska kompensācija) [..]*. Prasītājiem jānoskaidro šajā normā minētais „kāds”.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 10.marta spriedumu prasība pilnībā apmierināta; SIA „TV NET” uzlikts par pienākumu publicēt atvainošanos par VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” (nosaukums mainīts no „Latvijas Nacionālā opera”), /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ goda un cieņas aizskaršanu interneta portāla www.tvnet.lv sadaļas „Viedokļi” rubrikā „TVNET komentārs”; no SIA „TV NET” par labu VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” piedzīta mantiskā kompensācija par goda un cieņas aizskaršanu 129 873 *euro* un valsts nodeva 2 824,94 *euro*; no SIA „TV NET” par labu /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/, katram, piedzīta mantiskā kompensāciju par goda un cieņas aizskaršanu 1 *euro* un valsts nodeva 71,14 *euro*; no SIA „TV NET” par labu prasītājiem piedzīti par advokāta palīdzību samaksātie izdevumi 6 493,80 *euro*.

Spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

Latvijas Republikas Satversmes 100.pants noteic, ka *ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra ir aizliegta*. Tiesības uz vārda brīvību, kas ietver sevī tiesības brīvi izplatīt informāciju un paust viedokļus, nav absolūtas.

Tiesības uz vārda brīvību var tikt ierobežotas saskaņā ar Satversmes 116.pantu un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību konvencijas 10.panta otro daļu, lai aizsargātu personas godu un cieņu. Tātad personas konstitucionālā līmenī nostiprinātās cilvēktiesības uz vārda brīvību nav absolūtas un ir ierobežojamas, t.sk. ar mērķi aizsargāt

citu cilvēku tiesības.

SIA „TV NET” 2014.gada 4.augustā sava interneta portāla www.tvnet.lv sadaļā „Viedokļi” rubrikā „TVNET komentārs” publicēja personas, kura raksta ar pseidonīmu Olivers Everts, rakstu ar nosaukumu „Kā Latvijas Nacionālā opera kļuva par Putina galma publisko namu”, ko apliecina izdrukas no interneta vietnes un kas fiksēts 2014.gada 25.septembra zvērināta tiesu izpildītāja aktā. Kaut prasības pieteikumā norādīts, ka persona ar pseidonīmu Olivers Everts ir SIA „TV NET” darbinieks, tam pierādījumi netika gūti, jo SIA „TV NET” raksta autora vārdu un uzvārdu neatklāja. SIA „TV NET” publicētais raksts ietver prasības pieteikumā norādīto tekstu.

Nepastāv strīds, ka 2014.gada jūnijā /pers. A/ kā VSIA „Latvijas Nacionālā opera” valdes priekšsēdētājs noslēdza līgumu par operas lielās zāles telpu izīrēšanu Krievijas komponista Igora Krutoja dzimšanas dienas svinībām par 9 873 *euro*; Igors Krutojs ziedoja operai 120 000 *euro*, un 2014.gada 29.jūlijā operas telpās notika viņa dzimšanas dienas svinības. /pers. A/ ir VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” (iepriekš VSIA „Latvijas Nacionālā opera”) valdes priekšsēdētājs, bet /pers. B/ un /pers. D/ ir valdes locekles.

Pastāv strīds par to, vai SIA „TV NET” publicētais personas ar pseidonīmu Olivers Everts raksts ir atzīstams par prasītāju godu un cieņu aizskarošu un vai SIA „TV NET” ir atbildīga par to, jo prasījums nav pieteikts pret teksta autoru.

SIA „TV NET” publicētā satura teksts tajā lietoto vārdu nozīmes, izteicienu un satura kopumā dēļ nevar tikt pakļauts vērtējumam nedz kā ziņa, kuras patiesumu iespējams pārbaudīt, nedz kā viedoklis, kas nav pakļauts patiesības pārbaudei. SIA „TV NET”, publicējot tekstu masu informācijas līdzeklī, aizskāra prasītāju godu un cieņu, jo teksts nevar tikt uzskatīts un atzīts par tekstu ar karikatūras, satīras vai kādā citā, prasītāju godu un cieņu neaizskarošā, formā vai žurnālistikas žanrā veidotu rakstu. Šo tekstu nevar dēvēt par tekstu mākslinieciskā formā ar sulīgiem epitētiem. Raksts tajā lietoto vārdu, izteiksmes formas, ietverto rupjību dēļ ir atzīstams par rupju un nesamērīgi aizskarošu pret prasītājiem un tādu, kas personiski aizskartu ikvienu, uz kuru būtu attiecināms, lai arī kādu notikumu kontekstā tas būtu veidots.

Tiesa piekrīt prasītājiem, ka tekstā telpu izīrēšana tiek salīdzināta ar intīma rakstura pakalpojumu sniegšanu – orgiju, kuras laikā Operas vadība „apkalpoja” Igoru Krutoju un viesus. Ar tekstā lietotajām rupjībām un aizskarošiem izteikumiem lasītājam tiek dots tiešs mājiens, ka /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ konkrētajā situācijā būtu uzskatāmi par prostitūtām. Teksta publicēšana, kas satur žargonu un rupjības, kura saturs ir pretrunā ar sabiedrībā pieņemtām morāles normām, nav attaisnojama ar mērķi sabiedrībai paust kādas personas viedokli par notikumu arī apstākļos, ja viedoklis pausts kontekstā ar Krievijas valsts politisko iekārtu un kultūras darbiniekiem Ukrainas konflikta kontekstā. Vidusmēra saprātīgs lasītājs rakstā saskatītu rupjības, kas attiecinātas uz Operu un uz tās valdi, tās ir izteiktas tiešā tekstā un lietojot žargonu, kas atvasināts arī ar krievu valodā lietotajiem lamu vārdiem.

Satversmes 95.pantā noteikts, ka *valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu*. Likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta piektā daļa aizliedz *publicēt informāciju, kura aizskar fizisko un juridisko personu godu un cieņu un ceļ tam neslavu*. Publicējot minēto tekstu, atbildētāja aizskāra prasītāju Satversmes 95.pantā nostiprinātās tiesības un pārkāpa likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta

piekto daļu.

Par nepamatotu tiesa atzīst SIA „TV NET” iebildumu, ka tā nav atbildīga par autora ar pseidonīmu Olivers Everts raksta publicēšanu, jo tas publicēts portāla sadaļā „Viedokļi”.

Atzīstot rakstu par rupju un nesamērīgi aizskarošu, nav analizējami atbildētājas norādītie apstākļi par formas un satura pamatotību un samērību saistībā ar Krievijas politiku Ukrainā. Paužot notikumu subjektīvu kritisku vērtējumu, ir iespējams to atspoguļot, nelietojot rupjības, neatainojot notikumu kā intīma rakstura orgānu un konkrētas personas kā intīma rakstura pakalpojumu sniedzējus.

Opera bauda augstu prestiža līmeni Latvijā, ko uzsver arī atbildētāja, un nenoliedz, ka rakstā minētajiem valdes locekļiem ir laba reputācija. 2002.gadā /pers. A/ apbalvots ar IV šķiras Triju Zvaigžņu ordeni, kas tiek piešķirts par nopelniem Tēvijas labā.

Šādos apstākļos, ņemot vērā, ka publicētajā rakstā ietverts rupjš personisks apvainojums un tas ir klaji aizskarošs, tajā ietvertu rupjību dēļ nevar būt balstīts uz faktiem un ir pretrunā ar sabiedrības morāles normām, ir pamats ierobežot tiesības uz vārda brīvību. Sabiedrībai ir tiesības uzzināt par pasākumiem, kuri noris operā, bet sabiedrības tiesības būtu ievērotas, publicējot rakstu, kurā nav nesamērīgi aizskarošu rupjību.

Ar Civillikuma 1635.panta pirmo daļu noteikts, ka *katrs tiesību aizskārums, t.i., katra pati par sevi neatļauta darbība, dod tam, kam tā kaitējusi, tiesību prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot*. Atbildētāja ir atbildīga par prasītāju goda un cieņas aizskārums, kas radies, publicējot rakstu, un nav nozīmes, kādas tiesiskās attiecības pastāv vai pastāvēja starp atbildētāju un autoru.

Saskaņā ar Civillikuma 2352.¹ panta trešo daļu, *ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu mutvārdiem, rakstveidā vai ar darbiem, tad viņam jādod atlīdzība (mantiska kompensācija), kuras atlīdzības apmēru nosaka tiesa*.

Juridiskajā literatūrā atzīts, ka tiesām, nosakot mantisko kompensāciju par goda un cieņas nepamatotu aizskaršanu, jāņem vērā, vai piespriežamā summa izpildīs taisnīguma, prevencijas un samierināšanas funkciju.

Prasītāji iesnieguši starptautiskās interneta izpētes un konsultāciju kompānijas SIA „Gemius Latvia” pētījuma datus, ka interneta portāls www.tvnet.lv ir viens no populārākajiem Latvijā. Smagāks aizskārums ir bijis tieši pret VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets”. Opera ir nacionālas nozīmes valsts kultūras institūcija, viens no nacionālās suverenitātes simboliem, kas attīsta nācijas tradīcijas un talantus, iemantojusi pasaules atzinību un visaugstāko māksliniecisكو novērtējumu. Nav atsevišķi nošķirams un vērtējams kā pastiprināts aizskārums pret /pers. A/ tā iemesla dēļ, ka iepriekš SIA „TV NET” publicēti raksti, kurus viņš vērtējis kā godu un cieņu aizskarošus, jo prasījums, kas izriet no cita raksta, nav pieteikts un nav vērtējams.

Ņemot vērā aizskaroša raksta izplatīšanas publiskumu, Operas īpašo statusu, tās valdes locekļu nevainojamu reputāciju un nopelnus Latvijas labā un no tiem izrietošā aizskārums smagumu, kā arī nepieciešamību atturēt atbildētāju un citas personas no līdzīga aizskārums nodarīšanas nākotnē, tiesa prasītāju pieteikto kompensāciju atzīst par atbilstošu, kaitējuma apmērs atbilst noslēgtā līguma par dzimšanas dienas svinībām un Igora Krutoja ziedojuma summai 129 873 euro, ko tiesa atzīst par tādu, kas pilda

taisnīguma, prevencijas un samierināšanas funkciju. /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ ierobežojuši mantiskās kompensācijas apmēru pēc savas iniciatīvas līdz 1 *euro*, kas pilda taisnīguma, prevencijas un samierināšanas funkciju.

Likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 21.panta pirmā daļa paredz, ka *fiziskās vai juridiskās personas ir tiesīgas pieprasīt, lai masu informācijas līdzekļi atsauc par tām publicētās (pārraidītās) ziņas, ja tās neatbilst patiesībai, bet citos goda un cieņas aizskaršanas gadījumos ir tiesības prasīt atvainošanos.*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.pantu no atbildētājas par labu VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” piedzīta samaksātā valsts nodeva 2 824,94 *euro*, bet /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ labā – valsts nodeva 71,14 *euro* katram. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas c) apakšpunktu no atbildētājas prasītāju labā piedzīti par advokāta palīdzību samaksātie izdevumi 6 493,80 *euro*.

SIA „TV NET” par spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, kurā lūdza prasību pilnībā noraidīt un piedzīt no prasītājiem tiesāšanās izdevumus. Apelācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

Atbildētāja nepiekrīt tiesai, ka publicētais raksts nav pakļauts vērtējumam nedz kā ziņa, kuras patiesumu iespējams pārbaudīt, nedz kā viedoklis, kas nav pakļauts patiesības pārbaudei, un tajā lietoto vārdu, izteiksmes formas, ietverto rupjību dēļ tas ir atzīstams par rupju un nesamērīgi aizskarošu attiecībā pret prasītājiem.

Secinājums ir nepareizs, jo no žurnālistikas viedokļa nevar pastāvēt situācija, ka raksta daļa nav vērtējama ne kā ziņa, ne kā viedoklis, jo ar rakstu nekāds jauns žanrs nav izgudrots, bet tajā izmantoti jau zināmie žurnālistikas elementi. Neskatoties uz to, tiesa piemēroja likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta piekto daļu.

Apelācijas sūdzībā no žurnālistikas teorijas viedokļa skaidrota ziņu un viedokļa būtība – atbildētāja uzskata, ka raksta daļā ir sniegts viedoklis, proti, autora subjektīvs vērtējums. Arī prasītāji raksta daļu vērtējuši kā viedokli, jo nepatiesas ziņas atsaukt nav lūguši. Apstākļi, ka prasītājiem raksta autora viedoklis nav patīkams, nav pamats to ierobežot, jo saskaņā ar Satversmes 100.pantu ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kuras var ierobežot tikai noteiktos gadījumos (116.pants).

Latvijas Republika atzīst par obligātu *ipso facto* bez īpašas vienošanās par to ECT jurisdikciju visos jautājumos, kas attiecas uz Eiropas Cilvēktiesību konvencijas un tās protokolu interpretāciju un pielietojumu. Tiesām līdz ar to jāpiemēro standarti, kas atbilst Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 10.panta principiem.

Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012.gada 12.septembra spriedumā lietā Nr. SKC-482/2012 norādīts, ka: „[9.2] Noskaidrojot Satversmes 100. un 113.pantā ietverto tiesību tvērumu, piemērojams Konvencijas 10.pants, kas noteic tiesības uz jaunradi un izteiksmes brīvību. Saskaņā ar minēto tiesību normu ikvienam ir tiesības brīvi paust savus uzskatus. Šīs tiesības ietver uzskatu brīvību un tiesības netraucēti saņemt un izplatīt informāciju un idejas bez iejaukšanās no sabiedrisko institūciju puses un neatkarīgi no valsts robežām [...].

Interpretējot Konvencijas 10.pantu, ECT secinājusi, ka jaunrades brīvība izriet no uzskatu paušanas brīvības. Šī brīvība ietver tiesības netraucēti izplatīt informāciju un idejas, kas nodrošina visu veidu ideju, kultūru, politiskas un sabiedrībai nozīmīgas informācijas apmaiņu. [...] (sk. ECT 2005.gada 29.marta spriedumu lietā Alinak v.

Turkey, ECT 2007.gada 22.oktobra spriedumu lietā Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v. France). Turklāt ECT 1976.gada 7.decembra spriedumā lietā *Handyside v. The United Kingdom* atzinusi, ka Konvencijas 10.pantā noteiktās tiesības brīvi paust savus uzskatus attiecas arī uz tādām idejām un informāciju, kas aizvairo, šokē vai kaitina [...].”

2003.gada 5.jūnija Satversmes tiesas spriedumā lietā Nr. 2003-02-0106 norādīts: „Vispilnīgākais vārda brīvības formulējums dots Pakta 19.pantā – „katram cilvēkam ir tiesības brīvi izpaust savus uzskatus, šīs tiesības ietver brīvību meklēt, saņemt un izplatīt dažāda veida informāciju un idejas neatkarīgi no valstu robežām mutvārdos, rakstveidā, izmantojot presi vai mākslinieciskās izpausmes formas, vai citādā veidā pēc savas izvēles.””

Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 10.panta 2.punkts attiecas arī uz informāciju vai idejām, kas aizskar, šokē vai satrauc personu vai iedzīvotāju daļu; to paredz plurālisms, tolerance un atvērtības gars, bez kuriem nepastāv demokrātiska sabiedrība. Ja medijiem netiktu nodrošināta tiesību uz vārda brīvību aizsardzība, tie nevarētu pildīt savu t.s. „sabiedrības sarguņa” pienākumu demokrātiski tiesiskā valstī. ECT arī norādījusi, ka preses brīvība ietver iespējamu novirzi līdz pārspīlējumam vai pat provokācijai. Līdz ar to atbildētājam bija no Satversmes un starptautiskajiem cilvēktiesību aktiem izrietošas tiesības publicēt viedokļa rakstu un tā apstādētā daļu.

Attiecībā uz viedokļiem vai kritiku, kas izteikta asā un spēcīgā formā, ECT ir uzsvērusi, ka vārda brīvība aizsargā ne tikai informācijas saturu, bet arī formu, kādā tā pausta. Taču viedoklis principā nedrīkst būt izteikts rupjā veidā. Tomēr izvēlētais formas pamatotība un pieļaujamās kritikas robeža ir cieši saistīta ar izteikumu kontekstu (*skat. Augstākās tiesas Plēnuma un tiesu prakses vispārīgās daļas 2003./2004. gada tiesu prakses apkopojumu „Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību” 12.lpp*).

No ECT prakses izriet, ka, lai sniegtu asu un negatīvu personas vērtējumu, ir jāpastāv zināmam pamatam, un viedoklis var būt nesamērīgi aizskarošs, ja tam trūkst jebkādas faktiskās bāzes. Tādēļ ir jāvērtē, vai pastāv kādi notikumi, vai pats cietušais ir veicis kādas darbības, kas ir radījušas pamatu konkrētajam viņa personības vai darbības vērtējumam (*skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1997.gada 24.februāra spriedumu lietā De Haes un Gjsels pret Beļģiju, prasības Nr.19983/92*). Līdz ar to vienīgie ierobežojumi, kurus atbilstoši ECT praksei var izvirzīt viedoklim, ir faktiskās bāzes esamība un tas, ka viedoklis nedrīkst būt izteikts klaji rupjā veidā.

Apelācijas sūdzībā atkārtoti izklāstīti faktiskie apstākļi, kas bija raksta pamatā, un norādīts, ka jau rakstveidā iesniegtajos paskaidrojumos un paskaidrojumos tiesas sēdē atbildētāja norādīja uz pamatu raksta publicēšanai, kas spriedumā nav vērtēts, virspusīgi norādot, ka raksta daļa ir rupja un aizskaroša, kas ir pretēji judikatūrai un Civilprocesa likuma 193.panta piektajai daļai. Tiesai vajadzēja izvērtēt atbildētājas paskaidrojumus par pašu prasītāju darbībām, LNO statusu, valdes locekļu kā valsts amatpersonu statusu un citus apstākļus, kas radīja pamatu publicēt rakstu, t.sk. attiecībā uz izteiksmes veidu.

Rakstā paustais viedoklis nebija nepelnīts personisks uzbrukums un apvainojums, bet objektīvi pamatots ar pašu prasītāju rīcību. ECT ir atzinusi, ka pieņemamās kritikas robežas gadījumos, kad runa ir par publiskām personām, ir plašākas (*skat. ECT 2009.gada 23.jūnija sprieduma lietā Bodrožič v. Serbia 54.punkts.*). Prasītāji ir valsts amatpersonas, kam līdzīgi kā politiķiem un varas pārstāvjiem jāpieņem lielāka kritika

nekā vidusmēra iedzīvotājiem, jo viņi neizbēgami sevi nostāda katra vārda un rīcības ciešai uzraudzībai gan no žurnālistu, gan pašas sabiedrības puses, un tādēļ viņiem ir jābūt ar lielāku tolerances pakāpi (*skat. jau minēto tiesu prakses apkopojumu 12.lpp*).

Tas, ko prasītāji uzskata par rupju, godu un cieņu aizskarošu viedokli, ir viņu pašu interpretācija jeb subjektīvs secinājums par raksta daļu, ko nevar vērtēt tik šauri, jo rakstam zūd jēga. Spriedumā tikai no vārda „atdevās” izdarīti secinājumi par raksta daļas rupjo un nesamērīgi aizskarošo dabu – bez sasaistes ar prasītāju iepriekš veikto darbību. Nav saprotams, kuri raksta daļā ietvertie vārdi vai izteikumi, kas būtu attiecināmi uz prasītājiem, ir rupji vai nesamērīgi aizskaroši. Žurnālists izmantoja tēlainu salīdzinājumu (hiperbolu un metaforu) sava viedokļa pasniegšanai, nevis lietoja rupjus vai nesamērīgi aizskarošus vārdus un izteicienus.

Spriedumā nav vērtēts, ka tikai raksta virsrakstā iespējama sasaiste ar LNO, bet no raksta kopumā secināms, ka autora ieskatā atbildīgi par svinību norisi ir valdes locekļi, secīgi par viņiem ir izteikts viedoklis, bet nevis par VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” kā juridisku personu. Virsrakstā minētā LNO nav domāta kā juridiskā persona, bet konkrēta ēka, kurā norisinājās rakstā apskatītais pasākums.

Ar raksta publicēšanu nav mazināts prasītāju novērtējums sabiedrībā. Ņemot vērā, ka ar strīdus izteikumiem atbildētāja nav izplatījusi nesamērīgi aizskarošu vai rupju viedokli, kam nebūtu nekādas faktiskās bāzes un kas būtu uzskatāms par prasītāju godu un cieņu aizskarošu, nepastāv pamats atvainošanās prasībai.

Spriedums ir nepamatots arī daļā par noteikto morālā kaitējuma atlīdzības pienākumu un apmēru. Citējot Civillikuma 1635.panta trešo daļu, atbildētāja norāda, ka ir nepieciešams konstatēt neatļautu darbību un tās rezultātā radītas fiziskas vai garīgas ciešanas, proti, ir jākonstatē morālā kaitējuma esamība un tikai tad jāvērtē atlīdzinājuma apmērs. Lietā morālā kaitējuma esamības prezumpcija nepastāv, un prasītājiem jāpierāda atbildētājas rīcības rezultātā radītās fiziskās vai garīgās ciešanas, kas nav izdarītas.

Par kompensācijas apmēru Augstākās tiesas Senāts norādījis, ka „atskaites punkts morālā kaitējuma atlīdzības noteikšanai ir nevis prasītāja pieprasītā summa, bet gan nodarītais kaitējums (kaitējuma raksturs, tā nodarīšanas apstākļi un citi būtiski apstākļi, kam ir nozīme atlīdzības noteikšanā) (*skat. Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 17.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-637/2012*).

Kompensācijas apmērs nodrošina līdzsvaru starp vārda brīvību un goda un cieņas aizsardzību, bet šajā gadījumā kompensācija pilnībā liedz tiesības uz vārda brīvību un attura atbildētāju izteikties par sabiedrībai būtiskiem jautājumiem.

Tiesu praksē atzīts, ka atbilstoši vienlīdzības principam morālā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanā jāņem vērā arī citos (jo sevišķi salīdzināmos) gadījumos noteikto atlīdzinājumu veids un apmērs. Salīdzināmos gadījumos atlīdzinājumam jābūt līdzīgam, bet atšķirīgos gadījumos – atšķirīgam. Senāts, atsaucoties uz konkrētiem spriedumiem, norāda, ka „līdz šim vairākās izskatītajās lietās par personas goda un cieņas aizskārumu, atkarībā no kaitējuma rakstura, tā nodarīšanas apstākļiem un sekām, kompensācijas apmērs noteikts robežās no 100 līdz 5000 Ls”. Tāpat Senāts norāda, ka atlīdzinājumu par nodarīto kaitējumu saistībā ar nepatiesu, godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanu nevar uzskatīt par adekvātu salīdzinājumā ar tiem gadījumiem, kad morālā kaitējuma atlīdzība noteikta, piemēram, par personisku aizskārumu par miesas bojājumu nodarīšanu.

Augstākās tiesas apkopojumā Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā morālā kaitējuma atlīdzība, kas sasniedz 50 000 Ls (71 000 *euro*) noteikta par kaitējumu, kas personai nodarīts slepkavības sevišķi pastipriņošos apstākļos rezultātā. Tāpēc tiesas piespriedie 129 876 *euro* ir nesamērīga un lielākā zināmā summa, kas Latvijā līdz šim piedzīta par morālo kaitējumu. Atlīdzības apmēra dēļ tiek ierobežotas atbildētājas tiesības uz vārda brīvību, tas ir mēģinājums atturēt medijus no to lomas pildīt t.s. „sabiedrības sargsuņa” funkcijas. Spriedumā nav vērtēts LNO lūgtais kompensācijas apmērs, jo pamatojums, ka summa atbilst īres un ziedojuma kopsummam, ir absurds.

Prasītāji rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību tiesā nav iesnieguši.

Tiesas sēdē SIA „TV NET” pilnvarotie pārstāvji /pers. E/ un zvērināta advokāte Linda Bīriņa uzturēja apelācijas sūdzību uz tajā norādītā pamata, prasību neatzina saskaņā ar rakstveida paskaidrojumus norādītajiem argumentiem.

Tiesas sēdē VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets”, /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Ineta Krodere apelācijas sūdzību neatzina, norādot, ka spriedumā lietas apstākļi ir izvērtēti pareizi, uzturēja prasību uz tajā norādītā pamata, papildus paskaidrojot, ka telpu iznomāšanu fiziskām un juridiskām personām paredz LNO statūti un arī iepriekš minētās telpas ir iznomātas ar LNO pamatfunkciju tieši nesaistītiem pasākumiem.

Motīvu daļa

Pārbaudot lietas materiālus, noklausoties pušu pārstāvju paskaidrojumus un viedokli, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība un apelācijas sūdzība ir pamatota un apmierināma daļēji šādu apsvērumu dēļ.

Civillietu tiesas kolēģija balstās uz Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, ka *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.*

Apelācijas sūdzībā spriedums tiek pārsūdzēts pilnībā, bet netiek apstrīdēti šādi pirmās instances tiesas lietā nodibinātie fakti.

2014.gada jūnijā /pers. A/ kā VSIA „Latvijas Nacionālā opera” valdes priekšsēdētājs noslēdza līgumu par operas lielās zāles telpu izīrēšanu Krievijas komponista Igora Krutoja dzimšanas dienas svinībām par 9 873 *euro*, Igors Krutojs ziedoja operai 120 000 *euro*, un 2014.gada 29.jūlijā operas telpās notika viņa dzimšanas dienas svinības.

/pers. A/ ir VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” (iepriekš VSIA „Latvijas Nacionālā opera”) valdes priekšsēdētājs, bet /pers. B/ un /pers. D/ ir valdes locekles.

SIA „TV NET” 2014.gada 4.augustā savā interneta portālā www.tvnet.lv sadaļā „Viedokļi” rubrikā „TVNET komentārs” publicēja personas, kura raksta ar pseidonīmu Olivers Everts, rakstu ar nosaukumu „Kā Latvijas Nacionālā opera kļuva par Putina galma publisko namu”. Persona ar pseidonīmu Olivers Everts nav noskaidrota, jo SIA „TV NET” raksta autora vārdu un uzvārdu neatklāja.

SIA „TV NET” publicētajā rakstā ietverts šāds teksts: „Tas ir Krievijas mūsdienu monarha Putina galms, kas katru vasaru pulcējas Jūrmalā (ar ZZS politiķa Trukšņa

ielūgumu un atbalstu), un šogad viņiem izdevās arī apgānīt un pazemot mūsu kultūras lepnumu Nacionālo operu, uz vienu nakti padarot to par mūslaiku Hitlera un Staļina mantinieka Putina galma publisko namu.

Ar Nacionālās apvienības atbalstu ieceltā LNO valde ar Zigmaru Liepiņu vadībā atdevās Kremļa un Putina lakstīgalu diriģentam un patronam Krutojam, kā arī viņa viesiem par 129 tūkstošiem eiro. Atdevās ciniski un Latvijas nodokļu maksātājus pazemojoši. Jo ar naudu, ko LNO maksājam mēs, esot par maz valdes ambīciju īstenošanai un tāpēc Operas zāle bija jāpadara par Kremļa bordeli, kurā tusēt bija ļauts kaismīgākajiem putinasosiem (Putina sūkatājiem) ne tikai no Krievijas, bet arī vismaz pāris uzticamākajiem Putina rokaspuišiem no Latvijas - Šleseram ar savu sievu un Ušakovam ar savu sekretāri. /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ (LNO valde) atdevās Kremļa galmam Toma Džonsa mūzikas pavadībā un uz krēsliem dejojošu krievu solistu klātbūtnē, atdevās zem galdiem, kas bija klāti ar Putina virtuvē pagatavotiem siltiem astoņkāja salātiem, kraukšķīgiem kalmāriem, sutinātām zandarta filejām ar seleriju biežputru baltvīna mērcē, grilētu Jaunzēlandes jēru un Andalūzijas gaspačo ar omāriem. Turklāt šie galdi bija speciāli ienesti opernama parterā un beletāžā, kur parasti notiek skatīšanās uz skatuvi, nevis uz omāriem un jēra fileju.”

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesai minētie fakti nav jāpārbauda, jo apelācijas sūdzībā tie netiek apstrīdēti.

Apelācijas sūdzībā nav apstrīdēti pirmās instances tiesas secinājumi par Latvijas Republikas Satversmē noteikto, ka ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus (100.pants). Šīs tiesības var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību (116.pants). Tāpat noteikts, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu (95.pants).

Līdz ar to vārda brīvība nav absolūta, un, ņemot vērā vārda brīvības ietekmīgo lomu sabiedrībā, tās īstenošana tiek saistīta ar zināmiem pienākumiem un atbildību. Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10.panta otro daļu iejaukšanās tiesību uz vārda brīvību īstenošanā var būt attaisnojama, bet tikai tad, ja tā ir paredzēta likumā un ir pamatota ar kādu no konvencijas 10.panta otrajā daļā minētajiem leģitīmajiem mērķiem, tostarp, lai aizsargātu cilvēka cieņu, un ja šāda iejaukšanās ir nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā.

Atbilstoši judikatūrai, kas izveidojusies lietās par personas godu un cieņas aizsardzību, lai izvērtētu prasības pamatotību, vispirms ir nepieciešams konstatēt, vai minētajā rakstā publicētā informācija ir ziņas vai viedoklis, jo tikai ziņas jeb fakti ir pakļaujami patiesības pārbaudei, un to pastāvēšana var tikt pierādīta, turpretī viedoklis atspoguļo personas subjektīvo vērtējumu par kādu personu, tās darbību vai kādu notikumu un nevar būt ne paties, ne nepaties.

Civillietu tiesas kolēģija piekrīt apelācijas sūdzībā norādītajam, ka atbildētājas publicētais raksts vērtējams kā viedoklis, kas atspoguļo personas (autora) subjektīvo vērtējumu par citām personām, to darbību un notikumiem, un tādēļ tas nav pakļaujams patiesības pārbaudei. No prasības pieteikuma satura izriet, ka arī prasītāji apstrīdēto raksta daļu vērtējuši kā viedokli, jo prasība par nepatiesu ziņu atsaukšanu nav celta.

Prasība par atvainošanu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu par goda un cieņas aizskaršanu pamatota ar Satversmes 95.pantu, likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 7.panta piekto daļu, kas aizliedz *publicēt informāciju, kura aizskar fizisko un juridisko personu godu un cieņu un ceļ tam neslavu*, un 21.panta pirmo daļu, ka *fiziskās vai juridiskās personas [...] goda un cieņas aizskaršanas gadījumos ir tiesības prasīt atvainošanu*, Civillikuma 1635.panta pirmo daļu, ka *katrs tiesību aizskārums, t.i., katra pati par sevi neatļauta darbība, dod tam, kam tā kaitējusi, tiesību prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot, kā arī Civillikuma 2352.¹ panta trešo daļu, saskaņā ar kuru, ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu mutvārdiem, rakstveidā vai ar darbiem, tad viņam jādod atlīdzība (mantiska kompensācija), kuras atlīdzības apmēru nosaka tiesa.*

Atbildētāja prasību neatzīst, norādot, ka objektīvi pastāvēja faktisko apstākļu kopums (pašu prasītāju nepieņemama darbība), kas bija pamats rakstu publicēt salīdzinoši asā formā, izmantojot dažādus mākslinieciskos izteiksmes veidus, tādējādi paužot savu attieksmi par nepieņemamu dzimšanas dienas svinību organizēšanu LNO telpās.

Pamatota šajā sakarā ir SIA „TV NET” atsauce uz tiesu prakses apkopojumā norādīto, ka attiecībā uz viedokļiem vai kritiku, kas izteikta asā un spēcīgā formā, ECT ir uzsvērusi, ka vārda brīvība aizsargā ne tikai informācijas saturu, bet arī formu, kādā tā pausta. Taču viedoklis principā nedrīkst būt izteikts rupjā veidā. Tomēr izvēlētās formas pamatotība un pieļaujamās kritikas robeža ir cieši saistīta ar izteikumu kontekstu (*skat. Augstākās tiesas Plēnuma un tiesu prakses vispārināšanas daļas 2003./2004. gada tiesu prakses apkopojumu „Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību” 12.lpp.*).

No ECT prakses izriet, ka, lai sniegtu asu un negatīvu personas vērtējumu, ir jāpastāv zināmam pamatam, un viedoklis var būt nesamērīgi aizskarošs, ja tam trūkst jebkādas faktiskās bāzes. Tādēļ ir jāvērtē, vai pastāv kādi notikumi, vai pats cietušais ir veicis kādas darbības, kas ir radījušas pamatu konkrētajam viņa personības vai darbības vērtējumam (*skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1997.gada 24.februāra spriedumu lietā De Haes un Gjsels pret Beļģiju, prasības Nr.19983/92*).

Ievērojot minēto, vienīgie ierobežojumi, kurus atbilstoši ECT praksei var izvirzīt viedoklim, ir faktiskās bāzes esamība un tas, ka viedoklis nedrīkst būt izteikts klaji rupjā veidā.

Pamatots ir apelācijas sūdzībā norādītais, ka spriedumā nav vērtēti atbildētājas rakstveida paskaidrojumos par prasību izteiktie apsvērumi par faktiskās bāzes esamību, proti, LNO īpašo statusu un prasītāju nepieņemamo rīcību iznomāt LNO telpas Krievijas valstij lojāliem kultūras darbiniekiem saistībā ar Krievijas Federācijas ārpolitiku un Krimas krīzi, kurā Latvijas Republika ieņēma kopējo Eiropas Savienības nostāju attiecībā ar Krievijas Federāciju.

Tiesas ieskatā lietā nav konstatējama tāda pietiekama apstākļu bāze, kas radītu faktisko pamatu asam un pat aizskarošam personu darbības vērtējumam.

Ar 2013.gada 29.maija Ministru kabineta rīkojumu Nr.215 „Par valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Nacionālā opera” statūtu apstiprināšanu” apstiprināti LNO statūti (*spēkā no 2013.gada 29.maija līdz 2015.gada 2.septembrim*), to

2.punktā kā sabiedrības komercdarbības veidi (*NACE* klasifikators) noteiktas prasītājas tiesības sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšanai un pārvaldīšanai (68.2) (2.6.apakšpunkts) un darbības ar nekustamo īpašumu uz līguma pamata vai par atlīdzību (68.3) (2.7.apakšpunkts). Līdz ar to telpu iznomāšana dažādu pasākumu rīkošanai nav prettiesiska rīcība, bet bija tieši paredzēta prasītājas statūtos.

Arī ziedojuma pieņemšana no fiziskas personas ir tiesiska darbība, jo to paredz spēkā esošais Latvijas Nacionālās operas un baleta likums, kura 13.panta 3) punktā noteikts, ka *Nacionālās operas finanšu līdzekļus veido dāvinājumi un ziedojumi naudas līdzekļu un mantiskā veidā, tajā skaitā arī ārvalstu fizisko un juridisko personu dāvinājumi un ziedojumi.*

Lietas materiālos redzams, ka LNO telpu iznomāšanu Krievijas pilsonim Igoram Krutojam ir vērtējusi Latvijas Republikas kultūras ministre Dace Melbārde, par to 2014.gada 2.augustā ziņoja aģentūra LETA rakstā „Krutojs ziedojis operai, lai tā piekristu nestandarta īres līgumam”, citējot kultūras ministres stāstīto, ka „apsvērta iespēja lauzt Liepiņa noslēgto līgumu, taču tas netika izdarīts, domājot par līguma laušanas sekām. Viņa piebilda, ka neesot laimīga, ka kultūras iestādēm savu saimniecisko problēmu dēļ nākas slēgt šādus līgumus, bet, pēc ministres domām, pārmest Liepiņam būtu neprāts” (1.sēj., 17.lietas lp.).

Vispārzināma un publiski pieejama ir informācija par to, ka iepriekšējās LNO vadības laikā valstij ik gadu nācās segt prasītājas ievērojamos nodokļu parādus (*skat.*

<http://www.diena.lv/raksts/latvija/viedokli/oga-valstij-nav-ik-gadu-jasedz-lno-nodoklu-paradi-13957414/comments;>

<http://www.delfi.lv/kultura/news/cultureenvironment/raidijums-notikusas-izmainas-lno-vadiba-zagars-atkal-prasa-papildus-naudu.d?id=42234130;>

<http://www.lsm.lv/lv/raksts/latvija/zinas/opera-notikushas-izmainjas-vadiiba-zagars-atkal-prasa-papildus-n.a7934/>), kamēr līdzšinējā vadība (prasītāji) spēj nodrošināt Latvijas Nacionālās operas un baleta darbību, ievērojot Latvijas Nacionālās operas un baleta likuma 7.¹ panta otrās daļas 1) punkta b) apakšpunktu, ka LNO *valde vada un organizē Nacionālās operas nepārtrauktu darbību, tai skaitā plāno finanšu un saimniecisko darbību atbilstoši Nacionālās operas budžetam*, vismaz informācija par pretējo publiski nav izskanējusi, un lietā par to ziņas nav sniegtas.

Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā minētie apstākļi norāda uz to, ka, iznomājot LNO telpas Krievijas pilsonim privāta pasākuma rīkošanai, prasītāji nav rīkojušies klajā pretrunā ar likumu, ētikas un sabiedrības morāles normām, bet labā ticībā pildījuši savus pienākumus, iegūstot papildus līdzekļus operas attīstībai un saimniecībai paredzēto līdzekļu pastāvīgā trūkuma kompensēšanai. Vienlaikus konstatējams, ka LNO telpu izīrēšana notika laikā, kad Latvijas valsts un Eiropas Savienība nosodīja Krievijas Federācijas rīcību Krimā.

Līdz ar to pašu prasītāju darbība varēja radīt faktisko pamatu notikušā negatīvam vērtējumam, bet nevarēja radīt pamatu tik asam un aizskarošam viņu darbības vērtējumam, lai konkrētajā situācijā to varētu uzskatīt par samērīgu.

Civillietu tiesas kolēģija neapšaubā SIA „TV NET” tiesības brīvi paust savus uzskatus minēto notikumu sakarā, t.sk. izteikt atklāti negatīvu notikušā vērtējumu, tādā veidā nodrošinot medijam tiesības pildīt savu t.s. „sabiedrības sargsuņa” pienākumu demokrātiski tiesiskā valstī. Vienlaikus tiesa uzskata, ka ir iespējams sabiedrību informēt

un paust negatīvu viedokli par dažādiem notikumiem un personām, neizsakot apvainojumus, kuri pārsniedz pieņemamās kritikas objektīvās robežas, un neizsakot viedokli klaji rupjā veidā, kas aizskar fizisko un juridisko personu godu un cieņu.

Līdz ar to apelācijas instances tiesa nevar piekrist atbildētājas apgalvotajam, ka rakstā paustais viedoklis nebija nepelnīts personisks uzbrukums vai apvainojums, bet objektīvi pamatots ar pašu prasītāju nepieņemamu rīcību.

Civillietu tiesas kolēģija nevar piekrist SIA „TV NET” apelācijas sūdzībā apgalvotajam, ka prasītājiem līdzīgi kā politiķiem un varas pārstāvjiem jāpieņem lielāka kritika nekā vidusmēra iedzīvotājiem un viņiem ir jābūt ar lielāku tolerances pakāpi.

Prasītāji /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ kā VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” valdes locekļi nav politiķi, bet kultūras ministra ieceltas amatpersonas.

Saskaņā ar ECT praksi saistībā ar pieļaujamās kritikas robežām attiecībā uz ierēdņiem tiesa ir atzinusi: „Pildot savus pienākumus, ierēdņi, tāpat kā politiķi, ir pakļauti lielākai kritikai nekā privātpersonas. Taču nevar apgalvot, ka ierēdņi katru savu vārdu un darbību apzināti būtu pakļāvuši pārbaudei tādā mērā kā politiķi un ka tāpēc ar tiem būtu jāapietas tāpat kā ar politiķiem, kad ir runa par viņu uzvedības kritiku.” (*skat. ECT 2001.gada 29.marta spriedumu lietā Thoma v. Luxembourg, 47 punkts.*)

Prasītāja VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” nav ne politiķis, ne arī varas pārstāvis vai ierēdnis, bet tai ir īpašs statuss valsts kultūras jomā, un tā ir viens no nacionālās suverenitātes simboliem. Latvijas Nacionālā opera un balets valsts iedzīvotājiem un ārvalstu viesiem asociējas ar vietu, kurā var pieredzēt nacionālā līmeņa operas un baleta izrādes un tiek radīta valsts kultūras vēsture, ar tās vārdu saista daudzus visā pasaulē pazīstamus izpildītājus. Līdz ar to nav nekāda pamata uzskatīt, ka attiecībā uz VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” pieņemamās kritikas robežas būtu plašākas un tai būtu jābūt ar lielāku tolerances pakāpi.

Apelācijas instances tiesa nevar piekrist arī atbildētājas apgalvotajam, ka tas, ko prasītāji uzskata par rupju, godu un cieņu aizskarošu viedokli, ir viņu pašu interpretācija jeb subjektīvs secinājums (viedoklis) par raksta daļā atspoguļoto.

Tādas apstrīdētā raksta frāzes kā „[...] Nacionālo operu, uz vienu nakti padarot to par mūslaiku Hitlera un Staļina mantinieka Putina galma publisko namu.”, „[...] valde ar Zigmaru Liepiņu vadībā atdevās Kremļa un Putina laktiģalu diriģentam un patronam Krutojam, kā arī viņa viesiem par 129 tūkstošiem eiro.”, „[...] Operas zāle bija jāpadara par Kremļa bordeli, kurā tusēt bija ļauts kaismīgākajiem putinasosiem (Putina sūkātājiem) [...]”, „Zigmars Liepiņš, Daina Markova un Inese Eglīte (LNO valde) atdevās Kremļa galmam Toma Džonsa mūzikas pavadībā un uz krēsliem dejojošu krievu solistu klātbūtnē, atdevās zem galdiem, [...]” ir izteiktas klaji rupjā veidā, izsakot apvainojumus, kuri pārsniedz pieņemamās kritikas objektīvās robežas.

Raksta un tā apstrīdētās daļas saturam neatbilstošs ir apelācijas sūdzībā apgalvotais, ka iespējamā sasaiste ar LNO esot tikai raksta virsrakstā, un secīgi tajā nav kritizēta VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” kā juridiska persona, bet valdes locekļi. Rakstā LNO tiek nodēvēta gan par publisko namu, gan par bordeli, kurā notiek intīma rakstura orgija, ar tekstā lietotajiem vārdiem un aizskarošiem izteikumiem lasītājam liekot saprast, ka /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ konkrētajā situācijā būtu

uzskatāmi par prostitutām, kas pasākuma viesiem ar sliktu reputāciju sniedza intīma rakstura pakalpojumu, kaut prasītāji šajās svinībās pat nepiedalījās.

Civillietu tiesas kolēģija nepiekrīt atbildētājas viedoklim, ka tikai no vārda „atdevās” izdarīti secinājumi par raksta daļas rupjo un nesamērīgi aizskarošo dabu, jo visa apstrīdētā raksta daļa tajā lietoto vārdu un izteiksmes formas dēļ ir rupja un prasītājus nesamērīgi aizskaroša, un tā aizskartu ikvienu neitrālu lasītāju, ja uz viņu tiktu attiecināta šāda satura publikācija.

Ievērojot minēto, nevar piekrist apelācijas sūdzībā apgalvotajam, ka ar raksta publicēšanu nav mazināts prasītāju sabiedriskais novērtējums un nepastāv pamats atvainošanās prasībai, jo to paredz likums.

Ar likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 21.panta pirmo daļu noteikts, ka *fiziskās vai juridiskās personas ir tiesīgas pieprasīt, lai masu informācijas līdzekļi atsauc par tām publicētās (pārraidītās) ziņas, ja tās neatbilst patiesībai. Citos goda un cieņas aizskaršanas gadījumos ir tiesības prasīt atvainošanos.*

Pamats prasīt kompensāciju par goda un cieņas aizskaršanu prasītājiem izriet no Civillikuma 2352.¹ panta trešās daļas, līdz ar to kļūdaini ir apelācijas sūdzībā izteiktie apgalvojumi un atsaukšanās uz Civillikuma 1635.panta trešo daļu, ka prasītājiem ir jāpierāda atbildētājas rīcības rezultātā radītās fiziskās vai garīgās ciešanas.

Apelācijas sūdzībā netiek apstrīdēts prasītājiem /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ piespriestās kompensācijas, katram 1 *euro*, apmērs un netiek izteikti nekādi iebildumi, ka šī summa būtu pārmērīga atlīdzība par goda un cieņas aizskaršanu.

Civilprocesā būtisks ir dispozitivitātes (prāvnieku personīgās autonomijas) princips, proti, prasītājs pats izlemj, kādu prasību celt tiesā, t.i., noteikt prasības robežas. Atbilstoši Civilprocesa likuma 192.pantam *tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas.* Civilprocesa likuma 426.panta otrā daļa noteic, ka *apelācijas instance izskata tikai tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances tiesā. Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana nav pieļaujama.*

Līdz ar to tiesa nevar pēc savas iniciatīvas piedzīt lielāku atlīdzināmo summu, nekā to noteikuši paši prasītāji. Tiesa prasītāju noteikto kompensāciju, 1 *euro* katram, vērtē kā apliecinājumu faktam, ka prasība acīmredzami nav celta personīgas iedzīvošanās nolūkā.

Par pamatotiem Civillietu tiesas kolēģija atzīst SIA „TV NET” apelācijas sūdzībā izteiktos argumentus, ka VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” labā piedzītā kompensācija par goda un cieņas aizskaršanu 129 873 *euro* apmērā ir nesamērīga un pārmērīgi liela.

Tiesiski pamatota un attiecināma ir atbildētājas atsaukšanās uz judikatūru par kompensācijas apmēru, kurā Augstākās tiesas Senāts norādījis, ka „atskaites punkts morālā kaitējuma atlīdzības noteikšanai ir nevis prasītāja pieprasītā summa, bet gan nodarītais kaitējums (kaitējuma raksturs, tā nodarīšanas apstākļi un citi būtiski apstākļi, kam ir nozīme atlīdzības noteikšanā) (*skat. Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 17.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-637/2012*).

Loģisks ir atbildētājas viedoklis, ka kompensācijas apmērs nodrošina līdzsvaru

starp vārda brīvību un goda un cieņas aizsardzību, bet šajā gadījumā pirmās instances tiesas piespriedē kompensācija ne tikai liedz tiesības uz vārda brīvību un attura atbildētāju izteikties par sabiedrībai būtiskiem jautājumiem, bet arī apdraud medija pastāvēšanas iespēju.

Augstākās tiesas plēnuma 1993. gada 25. oktobra lēmuma Nr. 3 „Par tiesu praksi lietās par personu goda un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu” 7.punkta otrajā daļā izskaidrots, ka „iespējamie kritēriji, kas ņemami vērā, nosakot mantiskās kompensācijas apmēru, ir nepatiesu, godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanas publiskums, plašums, šā aizskāruma smagums attiecībā uz personu, sekas, ko radījusi godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšana, pušu personība u.c.” (*skat. Augstākās tiesas Plēnuma un tiesu prakses vispārīnāšanas daļas 2003./2004. gada tiesu prakses apkopojumu „Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību” 33.lpp.*).

Juridiskajā literatūrā izteikts viedoklis, ka tiesām, nosakot mantisko kompensāciju par goda un cieņas nepamatotu aizskaršanu, būtu jāņem vērā, vai piespriedzamā summa izpildīs trīs galvenās funkcijas: 1) taisnīguma funkciju – tiesām būtu jāpiemēro Civillikuma 5.pants, jāraugās, lai spriedums atbilstu taisnības apziņai un vispārējiem tiesību principiem; 2) prevencijas funkciju – lai piespriedē summa atturētu atbildētāju un citas personas no līdzīga aizskāruma nodarīšanas nākotnē; 3) samierināšanas funkciju – cietušajam jādod tik liela atlīdzība, kas viņu apmierinātu, saprātīgi izvērtējot atbildētāja spēju dot šādu atlīdzību (*skat. Bitāns A. Cik vērts ir gods un cieņa un vai mēs protam to novērtēt?- Likums un tiesības- 2001.- Jūlijs.- 222. lpp; Retējums J., Kāds ir goda un cieņas aizskārums civiltiesiskais regulējums / Latvijas Vēstnesis: Jurista vārds - .2003.- 27.aug.- Nr. 30 (288)).*

Nosakot VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” labā piedzenamās kompensācijas apmēru, tiesa ņem vērā prasītājas goda un cieņu aizskaroša viedokļa izplatīšanas publiskumu un plašumu, aizskārums smagumu, pušu personību, kā arī to, ka publikācija ir mazinājusi prasītājas godu un cieņu sabiedrības un atsevišķu personu acīs.

Par prasītājas kā personas īpašo statusu spriedumā jau ir norādīts iepriekš, savukārt attiecībā uz atbildētāju lietā nav strīda, ka interneta vietne www.tvnet.lv ir ļoti populāra, ko apliecina arī lietā iesniegtie rakstveida pierādījumi – starptautiskā interneta izpētes un konsultāciju uzņēmuma „Gemius” publicētais apmeklētāko interneta lapu „Top 25” (1.sēj., 80.–82.lietas lp.). Līdz ar to ir pamats atzīt, ka strīdus rakstu izlasīja liels lasītāju skaits un interneta vietnē tas joprojām ir atrodams.

Civillietu tiesas kolēģija nevar piekrist atbildētājas apgalvotajam, ka līdz šim lietās par personas goda un cieņas aizskārums kompensācijas apmērs noteikts robežās no 100 līdz 5 000 Ls. 2002.gadā Rīgas apgabaltiesas spriedumā /pers. G/ prasības lietā pret /pers. H/, Nacionālo ziņu aģentūru „Leta”, avīzēm „Rīgas Balss” un „Čas”, lieta Nr. C-688/10/ 2002, tiesas piedzītā summa bija 10 000 Ls (14 228,72 euro), un Augstākās tiesas Civillietu tiesas kolēģija šādu kompensācijas apmēru atzina par pamatotu (*skat. Augstākās tiesas Plēnuma un tiesu prakses vispārīnāšanas daļas 2003./2004. gada tiesu prakses apkopojumu „Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību” 35.lpp.*).

Vispārzināms ir fakts, ka morālā kaitējuma atlīdzības lietās šobrīd ir tendence pieaugt kompensācijas apmēram, par to liecina, piemēram, publiski pieejamā informācija par t.s. Zolitūdes traģēdijā cietušajiem labprātīgi izmaksātajām summām.

Nosakot piedzenamās kompensācijas apmēru, tiesa ņem vērā arī atbildētājas attieksmi pret nodarīto, tā neliecina par prasītāju goda un cieņas aizskāruma nožēlošanu.

Saskaņā ar tiesību doktrīnu tiesas nolēmuma mērķis ir dot cietušajam taisnīgu apmierinājumu, vai nu atjaunojot cietušā agrāko stāvokli, t.i., dodot tam pilnīgu atlīdzību, vai arī kompensējot vai kā citādi nolīdzinot (izlabojot) morālo (nemantisko) kaitējumu (*skat. V.Sinaiskis. Latvijas civiltiesību apskats. Rīga. Tiesiskās informācijas centrs. 1996, 147.lpp.*).

Ievērojot minētos apsvērumus, Civillietu tiesas kolēģija par samērīgu uzskata piedzenamo kompensāciju VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” labā noteikt 50 000 *euro* apmērā, uzskatot, ka šāda summa sniegs gandarījumu prasītājam un pildīs samierināšanas funkciju, kā arī kalpos par preventīvas līdzekļa atbildētājam, atturot to no nesamērīgi aizskarošu rakstu publicēšanas nākotnē. Minētā summa tiesas ieskatā ir samērīga ar prasītājam nodarīto goda un cieņas aizskaršanu un pušu personību.

Lemjot par tiesas izdevumu atlīdzināšanu, Civillietu tiesas kolēģija balstās uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, ka *pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam — proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta. Valsts nodeva par blakus sūdzību par tiesas lēmumu, [...] netiek atlīdzināta.*

Lietas materiālos redzams, ka par prasības celšanu VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” samaksāja valsts nodevu 2 824,94 *euro*, bet pārējie prasītāji samaksāja valsts nodevu katrs 71,14 *euro* (1.sēj., 15.–18.lietas lp.), bet par apelācijas sūdzības iesniegšanu SIA „TV NET” samaksāja valsts nodevu 3 038,36 *euro* (2.sēj., 42.lietas lp.).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta d) apakšpunktu no apmierinātās prasības summas 50 000 *euro* maksājamās valsts nodevas apmērs ir 1 546,97 *euro*, kas no atbildētājas piedzenami VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” labā proporcionāli prasības apmierinātajai daļai, bet saskaņā ar normas a) apakšpunktu maksājamās valsts nodevas apmērs ir 71,14 *euro*, kas no atbildētājas piedzenami pārējo prasītāju labā. Savukārt no VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” atbildētājas labā piedzenami tiesas izdevumi 1 277,97 *euro*, ko veido valsts nodeva par apelācijas sūdzības iesniegšanu prasības noraidītajā daļā, kas aprēķināta saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta d) apakšpunktu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu no atbildētājas valsts labā piedzenami tiesas izdevumi par tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu, kas saskaņā ar pavēstu uzziņu lietā ir 9,30 *euro* (2.sēj., 46.–49.lietas lp.), kurus prasītāji nav samaksājuši, prasību ceļot.

Lietā ir iesniegti rakstveida pierādījumi, ka pusēm ir bijuši tiesāšanās izdevumi, ko veido izdevumi advokāta palīdzības samaksai. Saskaņā ar lietas materiāliem prasītājiem šie izdevumi bijuši vismaz 14 133,16 *euro* (1.sēj., 234.–245.lietas lp.), bet atbildētājam tie ir bijuši 3 642,10 *euro* apmērā (2.sēj., 56.–59. lietas lp.).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta b) apakšpunktu prasītājiem atlīdzināmi tiesāšanās izdevumi advokāta palīdzības samaksai 2 850 *euro* apmērā, bet atbildētājam atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta otrajai daļai tie nav

atlīdzināmi.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa lietas apstākļus ir izvērtējusi vispusīgi un objektīvi un pamatoti atzinusi prasītāju goda un cieņas aizskāruma faktu, uzliekot atbildētājam pienākumu publicēt atvainošanos, tomēr kompensāciju par aizskārumu noteikusi nesamērīgi lielu. Līdz ar to apelācijas sūdzībā norādītie apsvērumi tiesas sēdē guva daļēju apstiprinājumu, un ir pamats VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” prasību daļēji noraidīt.

Saskaņā ar iepriekš minēto, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432., 433., 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets”, /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ prasību pret SIA „TV NET” par atvainošanos un morālā kaitējuma atlīdzināšanu par goda un cieņas aizskaršanu **apmierināt daļēji.**

Uzlikt SIA „TV NET”, reģistrācijas Nr.40003490052, par pienākumu publicēt atvainošanos par VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” (nosaukums mainīts no „Latvijas Nacionālā opera”), /pers. A/, /pers. B/ un /pers. D/ goda un cieņas aizskaršanu interneta portāla www.tvnet.lv sadaļas „Viedokļi” rubrikā „TVNET komentārs”.

Piedzīt no SIA „TV NET”, reģistrācijas Nr.40003490052, VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets”, reģistrācijas Nr.40103208907, labā kompensāciju par goda un cieņas aizskaršanu 50 000 *euro* (piecdesmit tūkstoši *euro*) un tiesas izdevumus par samaksāto valsts nodevu 1 546,97 *euro* (viens tūkstotis pieci simti četrdesmit seši *euro* 97 centi), pārējā daļā VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” prasību **noraidīt.**

Piedzīt no SIA „TV NET”, reģistrācijas Nr.40003490052, /pers. A/, personas kods /personas kods/, labā kompensāciju par goda un cieņas aizskaršanu 1 *euro* (viens *euro*) un tiesas izdevumus par samaksāto valsts nodevu 71,14 *euro* (septiņdesmit viens *euro* 14 centi).

Piedzīt no SIA „TV NET”, reģistrācijas Nr.40003490052, /pers. B/, personas kods /personas kods/, labā kompensāciju par goda un cieņas aizskaršanu 1 *euro* (viens *euro*) un tiesas izdevumus par samaksāto valsts nodevu 71,14 *euro* (septiņdesmit viens *euro* 14 centi).

Piedzīt no SIA „TV NET”, reģistrācijas Nr.40003490052, /pers. D/, personas kods /personas kods/, labā kompensāciju par goda un cieņas aizskaršanu 1 *euro* (viens *euro*) un tiesas izdevumus par samaksāto valsts nodevu 71,14 *euro* (septiņdesmit viens *euro* 14 centi).

Piedzīt no SIA „TV NET”, reģistrācijas Nr.40003490052, VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets”, reģistrācijas Nr.40103208907, /pers. A/, personas kods /personas kods/, /pers. B/, personas kods /personas kods/, un /pers. D/, personas kods /personas kods/, labā tiesāšanās izdevumus advokāta palīdzības samaksai 2 850 *euro* (divi tūkstoši astoņi simti piecdesmit *euro*).

Piedzīt no VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets”, reģistrācijas Nr.40103208907, SIA „TV NET”, reģistrācijas Nr.40003490052, labā tiesas izdevumus 1 277,97 *euro* (viens tūkstotis divi simti septiņdesmit septiņi *euro* 97 centi), ko veido

valsts nodeva par apelācijas sūdzības iesniegšanu prasības noraidītajā daļā.

Piedzīt no SIA „TV NET”, reģistrācijas Nr.40003490052, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 9,30 *euro* (deviņi *euro* 30 centi), kas iemaksājami kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TREL22, iemaksas mērķis: civillietu identificējoši dati.

Noteikt SIA „TV NET” un VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets” termiņu tiesas sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas pēc sprieduma spēkā stāšanās, SIA „TV NET” iesniedzot Rīgas apgabaltiesā samaksu apliecinošu dokumentu par valsts labā piedzīto tiesas izdevumu samaksu.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2017.gada 7.februārī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja

Tiesnese

Tiesnese

/paraksts/

/divi paraksti/

Dz.Zvaigznekalna-Žagare

L.Grauda

M.Zelmene

NOLĒMUMS SAGATAVOTS INFORMĀCIJAI.
NOLĒMUMS NAV STĀJIES SPĒKĀ.